

CALVIN HARRIS ÉS AZ ÉVTIZED POPZENÉJE.

ELFOGADHATÓ A '10-ES ÉVEKBEN.

CALVIN HARRIS A 21. SZÁZAD EGYIK LEGNAGYOBB POPSZTÁRJA, AKI EBBEN AZ ÉVTIZEDBEN JUTTOTT CSÚCSRA – HOGY CSAK EGYET MONDJUNK: 2013 ÓTA MINDEN ÉVBEN Ő A LEGJOBBAN KERE-SŐ DJ A VILÁGON. MI A TITKA? MEGFEJTJÜK. EGYÜTTAL BEMUTATJUK A 2010-ES ÉVEK SLÁGERLIS-TÁS, RÁDIÓS POPZENÉJÉNEK JELLEMZŐ TRENDJEIT ÉS MÁ S NAGYPÁLYÁS JÁTÉKOSAIT IS, HA MÁR HARRIS JÚNIUS 30-ÁN ÉRKEZŐ *Funk Wav Bounces Vol. 1* CÍMŰ ÚJ ALBUMA OLYAN TÖKÉLETES APROPÓ ERRE.

DÖMÖTÖR ENDRE-RÓNAI ANDRÁS.

CALVIN 1.0: JÓLFÉSÜLT SZÉPREMÉNYŰ

Calvin Harris ugyan Skóciában született 1984-ben, de a szülei angolok, eredeti neve nagyon tipikusan brit: Adam Richard Wiles. Szégyenlős tiniként kezdte érdekelni a tánczene, képzeljük el, ahogyan hajnalban vízhatlan ruhában pucolja a halakat Dumfries halfeldolgozó üzemében, csak hogy megvehesse magának első dj-fel-szerelését. A kezdeti évek azonban nehezek voltak, hiába adott ki 18 évesen Stouffer néven tűrhető tribal/latin house 12"-et, hiába költözött Londonba, hogy beindítsa karrierjét, hiába váltott Calvin Harris-re és dancepoposabb stílusra a 2004-es *Let Me Know*-val. Semmi. Újra szülővárosában találta magát, egy kávézó nyitásán ügyködött, miközben azért a MySpace-ra csak pakolgatta zenéit, ahogyan hétfévente pakolgatta a lemezeket dj-ként különböző környékbeli klubokban is, amikor

végre felfedezték. Lemezszerződést kapott és megjelent első remixe, a visszatérő super-slágeres All Saints-dalhoz, a *Rock Steady*-hez, majd alig egy hónap múlva, 2006 decemberében a zenemegosztó közösségi oldalról lemez-re küszött első sikerdala, az *Acceptable In The 80s*. Szintifunkos, elektrodíszkós szám, a lecsengőben lévő electroclash-hez és a fel-futóban lévő bloghouse-hoz is kapcsolható, de leginkább a dalszerző-producer elképesztően slágeres vénáját mutatja fel. Underground-sikerből 2007 tavaszára országos Top 10-es sláger lett belőle és a bemutatkozó, teljesen egyedül írt, felvett, felénekel *I Created Disco* album is szép fogadtatásban részesült. Naná, hogy ironikus, és elég okos anyag – Harris nem kreált semmit, csak jó ízléssel fogta a funkos, diszkós örökséget és többnyire ihle-tett elektropopot csinált belőle, ami néha még az LCD Soundsystem dancepunkjától sem állt

távol. Szóval egy szépreményű kívülről figyelemre méltó sikere volt.

CALVIN 2.0: SZENDE SIKERKOVÁCS

Calvin Harris története nem különbözik radiká-lisan más, szépen felfelé lépdelő dalszerző-producerok történetétől. Naná, hogy a szégyenlős középiskolásból lett szende sztár [aki még csak alkoholt sem fogyaszt] az első sikerek hatására hamar kinyílt, megmutatta oroszlánkörmeit, csúcsra tört és ott is ragadt, nagyon stabilan. Életrajzi filmjében majd egymásra vágják azt a jelenetet, amikor egy középulis buliban nem meri felkérni kedveske osztálytársát, azzal, amikor Taylor Swifftel a popzene 2015-ös aktuális álompárjaként vi-gyorogva fordulnak el a paparazzik előtt. Gyors feltörését megfelelően szemlélteti, hogy 2007 nyarán, alig két hónappal debütlemezeinek

megjelenése után a holland Lowlands fesztivál legkisebb helyszínén (élete első külföldi fellépésén), egy kábé kétszáz főt befogadni képes, izasztó dobozban láttam egy dobossal és gitárossal kiegészülve, egy évvel később, a spanyol Benicassim fesztiválon viszont már a második legnagyobb színpadnál sem fértem be a sokezes sátorba és buliztam a felvont oldalfalak mellett még néhány ezer kint rekedtrel a komplett zenekari felállású koncertre. Igaz, Harris-nak közben annyira felívelt pályája, hogy túl egy Kylie Minogue-közreműködésen (*In My Arms*, 2007) már Dizzee Rascallal készített közös számot (*Dance Wiv Me*, 2008), ami meg annyira beütött, hogy nemcsak No. 1 lett a brit kislemezlistán, de simán annak a nyárnak a slágere is (és Rascalt is az egekbe lótte – Harris, a sztárcsináló).

CALVIN 3.0: REKORDDÖNTÖGETŐ SZUPERSTÁR

Calvin Harris kezdte élvezni a reflektorfényt, és uralni életét, na meg a lemezlistákat. Következő albumán (*Ready For The Weekend*, 2009) még szinte végig ő énekelt, a trance-es, elektrohouse-os (azaz az EDM egyik ágát onnantól meghatározó hangzású) *I'm Not Alone*-nal behúzta első szülő No. 1-ját is, amit a nagylemez is az élen követett és innentől lényegében megvolt a szupersztárstátusz, örök királyság. Tíz év alatt 21 brit top 10-es dal szerepel a neve mellett, ebből hét No. 1. Megdöntötte Michael Jackson korábbi rekordját, ami az egy albumról való legtöbb Top10-es számot illeti (Jackónak hét jött össze a *Bad*-ról 1987-től, Harris-nek kilenc (!) a harmadik LP-jéről, a már electrohouse-os, EDM-popos és közreműködőktől hemzsegő *18 Months*-ról). 2013-2016 között mind a négy évben ő vezette a legjobb kereső dj-k listáját (be-

vétele rendszeresen évi 60 millió dollár feletti). Mert persze ekkor már nem egy mikrofon mögött vezényelte hat-héttagú zenekarát, hanem az EDM-szabályok szerint a sokkal gazdaságosabb one-man-show-ban celebrálja fazonigazított dalait a legnagyobb színpadok headliner pozíciójában – a Szigeten 2014-ben End Show-zott. A teljesen el-EDM-esedett, big roomos hangzású negyedik lemezének, a 2014-es *Motion*nek (ami szinte mindegyik dalban más a közreműködő énekes) az első három kislemeze egyaránt listavezető volt, Harris alighanem ekkor volt a legmagasabb csúcson. Ahonnan törvényszerű némi visszaesés és nem meglepő a tempó visszafogása. Már olyan értelemben sem, hogy úszott az árral, deep house-os, tropical house-os dalokkal jelentkezett, és újabb biztonsági alapot szállított az évtized legsikeresebb énekesnőjének, Rihannának. Idei, albumbehangozó dalaiban pedig végképp lassított trapesz-trópusis nu-discóra és számolatlan rapközreműködésekre. Mint az idei nyár egyik slágeresélyében, a *Slide*-ban is.

A TÍZES ÉVEK POPZENÉJE

Harris legnagyobb dj/EDM-huszar pályatársainál (David Guetta, Skrillex, Tiesto, Martin Garrix, ZEDD) sokkal változatosabb zenei közegekből érkezett, talán sokkal nagyobb generajongó is, de az biztos, hogy gyorsabban és ügyesebben adaptálódik a folyton változó popzenei divatokhoz és biztos érzékkel válogatja a sikert garantáló közreműködőket. Na és mindegyiküknél jobb a dallamíró képessége, ami még az átalakuló slágerek korában is a legfontosabb összetevő. A tízes évek popsztárjainak világába talán csak Diplo érkezett nála szélesebb zenei műveltséggel és innovációs készséggel, nem véletlen, hogy ő is az évtizedet meghatározó

figura lett. De rajtuk kívül kik még? És mik még a jellemző trendek, stílusok? Milyen a tízes évek popzenéje? Nagy vonalakban áttekintjük azt is.

TERMÉKKAPCSOLÓ KOLLABORÁCIÓK

A tízes évek popzenéjében részben a főbb kétezres évekbeli trendek továbbélése, mutatólódása figyelhető meg. A termékcapcsoló kollaborációkban ugye Calvin Harris is élen járt. Végig egy trenddiktáló producere, faragj belőle popsztárt, adj minden új dalához egy új, csillogó-villogó tehetséget. Vagy kettőt. Vagy hármat. Harris-t nem kellett felépítenie a lemeziparnak, ügyesen magvalósította magát, aztán ügyesen diktálta, majd követte a hangzásvivatokat, de hogy éppen Florence Welch, Ellie Goulding, a Hurts, John Newman vagy most a Migos a kiszemelt vendégelőadó, abban ne legyen kétségeink, a bevétel maximalizálása a legfőbb tényező – mindenki más esetében is.

RETRO

A retro a kétezres évek hívószava volt, és ameddig lesz popzene, mindig eladható marad a nosztalgiazás, így persze ez a trend is folytatódott. A legfontosabb irányjelző talán a Daft Punk 2013-as *Random Access Memories* luxuspopalbuma volt, amely egyrészt visszahozta és EDM-esítette Giorgio Morodert, másrészt részint felelős a nu-disco szintlépéséért, harmadrészt az újabb funk-hullámért is. A funkos, diszkós *Get Lucky* slágerdal újra csúcra repítette Pharrellt, aki két további hasonló szerzeménnyel járult hozzá az évtized eddigi legnagyobb sikerszámaihoz és a funksoul-renezánszhoz. A szintén 2013-as, diszkó-r&b-s *Blurred Lines* (Robin Thicke-

/ CALVIN HARRIS & TAYLOR SWIFT

/ CALVIN HARRIS & RIHANNA

kel közös) és az annak az évnél a végén megjelent szóló soulós *Happy* egyértelmű trendet jelölt ki, amit Mark Ronson (szintén kulcsproducer az évtizedben) Bruno Mars-szal közös boogie funkos *Uptown Funk*-ja fejtelt még meg – és akkor a szintén soulós Adele-gigasikerekről még nem is volt szó. Jellemző, hogy az évtized legnagyobb slágerei közül a *Blurred Lines* és az *Uptown Funk* is plágium-ügybe keveredett – a világ kezd kifogyni a felhasználható dallamokból, zenei futamokból. Az viszont egy vicc, hogy az USA-ban a legkelendőbb kislemez a tízes években eddig az LMFAO-é. Vagyis nem vicc, hiszen most mondtuk, kezdünk kifogyni az ötletekből.

TRENDETLENSÉG

A popzenét a trendetlenség jellemezte az elmúlt hét-nyolc évben. Mindent lehet keverni mindennel, csak találjuk meg a kivezetőt egy-egy dalból. Vagy csak ismerjük fel legalább egyetlen hangszert a szanaszéjjel generált hangokból – és akkor a loudness warról (a technikai változásokat lekövető hangzásbeli minőségromlásról) még szó se volt, pedig ettől is hangos a kétezertizes évek! A gene-

/ BEYONCÉ

rikus popsámok egyre jobban hasonlítottak egymásra és aki sikert akart elérni, leöntötte magát az egyenmázzal. A softrockos Maroon 5 úgy váltott elektropopra, hogy öröm volt nézni (a *Moves Like Jagger*, ami szintén az évtized nagy sikerszámai között van, amúgy ugyancsak soulfunkos tónusú), a Coldplay a tropical house-ba nézett be, hogy lépést tartson és az új Linkin Parkot hallottátok-e? A generikop császára, Max Martin mindenképp többet tett azért, hogy ne tudjuk megkülönböztetni egymástól a slágerlistás dalokat, a sikerproducer ebben az évtizedben jutott végképp csúcsra, powerpopot és electropopot házassítva gigaszíntert csinált a tinipopper Katy Perryből, majd a countryénekes Taylor Swiftből is (aki ugye járt Calvin Harris-szel is).

TRENDET VÁGÁS

Volt azért néhány irány, amit követhettek a másolók: a Disclosure-féle új brit house szépet ment 2013 körül, az ebből az irányból divatos lett deep house, nu-disco vezetett a 2016-ot uraló tropical house-ig (és a búvalbaszott slágerek generációs jelenségéig, helló Chainsmokers!), de az évtizedet leginkább meghatározó hangzás természetesen a sokösszetevős EDM, aminek Calvin Harris is kulcsfigurája. A műfaj az évtized elejétől megállíthatatlanul slágerlistaképes lett és a tömeget vonzó bulik és fesztiválok zenéi otthonhallgatók üzemmódban is nagy tömeget vonzottak. Aprópó, otthonhallgatás. Emlékszünk még arra, hogy ez az évtized hozta el a streaming forradalmát, és hogy ennek köszönhetően teljesen máshogyan hallgatunk zenét, mint akár tíz éve? Vagy ez már annyira természetes, hogy olyan, mintha mindig is így lett volna? Ez a fontos változás a slágerlistákat is átalakította: a streaming-listákat vezető előadók néha

köszönőviszonyban sem voltak azzal, amit a fizikai eladásokra épített hagyományos listák tartalmaztak, így előbbi beépítése gyorsan, de sokak szerint nem teljesen igazságosan történt utóbbiba – ez még a tanulókorszak, majd alakul. Mindenesetre a listák áttekintése alapján egyértelmű trend az is, hogy a női előadók előretöréséről is szólt az évtized: Rihanna kilenc (közte a Harris-szel közös amerikai női bestseller *We Found Love*-val), Katy Perry nyolc dallal volt No. 1 Amerikában, ezek a legkimagaslóbb teljesítmények, de Adele, Taylor Swift, Kesha is uralkodott, meg Beyoncé, természetesen, meg Solange, Nicki Minaj, Lady Gaga, Carly Rae Jepsen, Miley Cyrus, Kacey Musgraves, Sia, Lorde, Charli XCX, Robyn meg a többiek.

ÉS MÉG SOK MINDEN MÁS

Mi határozta meg még ezt az évtizedet? Újabb gyerekpopsztár-generáció nőtt fel (Miley Cyrus, Justin Bieber), megismerkedtünk a mémpop jelenségével (Psy, *Harlem Shake*, twörk), a globalbass betette a lábát a mainstreambe, elsősorban Diplo révén (dancehall, Major Lazer – *Lean On*), de itt még bőven van tér a fejlődésnek – izé, hello, 2017 nyarának latinpopslágere! A retrós soulfunk mellett pedig a föld alatt kifejlődött, innovatív 2010-es évekbeli zene, az alternatív/modern, elektronikus/lofi r&b is beköszönt a felsőligás popba The Weeknd révén, hogy az újító neosoul is jellemző legyen (Beyoncé, Solange). A nagybetűs MűvészetPopra viszont még nem érett meg a világ (halld: Lady Gaga, vagy Kanye West legújabb lemeze), a bárgyú struktúrákkal élő dalszerző-énekesekre viszont még mindig van kereslet, bár jellemző, hogy a stílus legnagyobb sztárja, Ed Sheeran is mennyire pophajlékony: idei lemeze és *Shape Of You* című gigaslágere tropical house-os. Ja, a rockzene az értelmezhető mainstream-szinten kipusztult. Nincs, nem is érdemes keresni (de majd egyszer úgyis újjáéled, nyugi). Ami viszont van, zeneileg is előremutató és poplistákon is újra feltűnő, az az évtized eleji megtorpanás után visszatért hiphop.

A HIPHOP MINDENT VITT

Az évtized egyik legfontosabb történése a hiphop előretörése volt. Ennek főhőse, naná, Drake, aki – az évtized elején még trendformáló – Kanye Westtől vette át a stafétabotot. Minden, amit csinál, szétterjedt: az ének-rap; az érzelmes / nyafogós stílus; a hűséges producértárs, Noah „40” Shabib elmosott, melankolikus alapjai. Ő a legnagyobb mémgyáros, legyen szó a *Hotline Bling* videójáról, vagy a YOLO-ról – sokan nem is tudják, hogy utóbbi

Drake *The Motto* című számából jön. Előadókat lehet ki a sztárság felé egy featuringgel, vagy csak egy Twitter-posztal (köztük legmesszebb *The Weeknd* jutott); műfajokra irányítja a figyelmet, amikor védjegyszerű hangzásától elkalandozik (grime, dancehall, Afrobeats).

Kanada mellett a déli hiphop diadalmenetéről szólt eddig az évtized. Odaverő dobgépek, brutális basszusok, szintetikus hangzások: a sztriptízbárokól indult hangzás (főleg Atlantában van ezeknek komoly hagyománya) az évtizedforduló körül a slágerlistákra találta magát, az EDM-mel házasságra lépő trap felfutásával. Egy ideig a Lex Luger-féle nyers, militáns trap volt a figyelem középpontjában, aztán jött Mike Will Made-It és mindent vitt. Nála a bombasztikus alapot lebegő, elmosódó, pszichedelikus szintik ellenpontozzák. A producer 2011-ben debütált, 2012-ben áttört a Juicy J-t a csúcra [Katy Perry majd' kétmilliárdos nézettségű *Dark Horse*-ába] indító *Bandz A Make Her Dance*-szel. 2012-ben Rihanna is kért tőle számot, 2013-ban Miley Cyrusnak segített átlényegülni [a *Bangerz* album executive producere, védjegyslágere a *We Can't Stop*]. A listákat egyszerre több irányból bombázta, bár az r&b-re adaptált hangzása annyira nem jellegzetes, mint a hiphopos. És nem fulladt ki: 2016 egyik legfontosabb slágeréhez, a *Formation*hoz ő adta Beyoncének a popzene alapvető szabályait is felrúgó alapot, és a Mannequin Challenge-mémmel még Paul McCartney-t is meghódító *Black Beatles* is a legjobbjai között van [az azt előadó Rae Sremmurd duó neve Mike Will Made-It EarDrummers kiadójából jön].

A popzene befolyásolásában a déli hiphop mellé egyetlen nyugati parti előadó tudott feljönni: DJ Mustard, aki ratchetnek nevezi a fogós, laza basszusokra, tapsolós ritmusokra, minimáldallamokra és védjegyszerű „hey” kiáltásokra építő stílusát. A hiphopon belül YG-vel kötött szoros szövetséget, r&b-s számaival még

/ PHARRELL

f

FRONT

/ DRAKE

magasabbra jutott a listákra. Az ő hangzása nem annyira sokszínű, hogy sokáig tarthatott volna az uralma, viszont sokat nyúltak tőle (lásd Iggy Azalea: *Fancy*). Azért képes még meglepő húzásokra: Rihanna csúszkáló-lebegő *Needed Me*-je 2016 másik nagy szabálytalan sláger volt.

Ezek a producerek jó, olykor nagyszerű popzenét csinálnak, a kereteket azonban leginkább a furarap képviselői tágították. Future az autotune-t művészi eszközzé emelő, a hőzöngéstől a szív megszakadásáig egy pillanat alatt eljutó ének-rapje tele van meglepő megoldásokkal és erős, emlékezetes pillanatokkal. Rengetegen nyúlják a hiphopon belül, a popzene legmagasabb csúcsairól hívják featuringre. Ugyanakkor pont a nagy sikernek bőlött *Honest* lett a leggyengébb albuma, és miután visszatért a gyökerekhez, újra sorra aratja a babérokat. 2017-ben a világtörténelemben először neki sikerült két különböző albummal két egymás utáni héten első helyen nyitni a Billboard albumlistáján.

Ha van ember, aki furaságban rá tud verni Future-re, az Young Thug. A valószínűtlen divatikon olykor tényleg mintha ötletszerűen ugránozna különféle flow-k és énekstílusok között, és persze az AutoTune is kebelbarátja. Ám közben olyan erős, ösztönösnek ható popérzékenység működik benne, hogy ő is kedvelt közreműködő lett; idén például Calvin Harris is felkérte egyre: Pharrell és Ariana Grande társaságába került ez a lökött srác, aki mintha csak a saját valóságában lenne hajlandó élni.

És akkor arról még nem is beszéltünk, hogy az, aki egy klasszikus rockszótára leginkább hasonlít mostanában: aki azt csinál, amit akar, tojva az elvárásokra, ám pont ezért imádják az emberek és kritikusok egyaránt; aki utat mutat és a rá mért feladattal viaskodik; aki nagybetűs

Művész, de limonádéhoz is adhatja a nevét – az bizony egy rapper: Kendrick Lamar.

CALVIN 4.0: FUNK WAV BOUNCES VOL. 1

Nem nehéz látni, hogy a hiphop újabb mainstream áttörése zeneileg az elmúlt hét-nyolc év legerősebb, leginkább előremutató, újszerű áramlata volt, semmi meglepő nincs abban, hogy a brit popsztárok is az amerikai szósztárokkal akarnak közösködni – és a végre slágerlistán is befutni Amerikában. A Gorillaz *Humanz* című friss lemezén a kritikuskedvenc Vince Staples-Danny Brown-Pusha T trió és sokan mások mellett szerepel a bolondrap helytartója, D.R.A.M. is. Aki ott van Calvin Harris június 30-án megjelenő visszatérő *Funk Wav Bounces Vol. 1* című lemezén, még több rapper társaságában. Például cimborájával, a legutóbbi „jelenség-rapper”-rel, Lil Yachtyval, de itt szintén szerepel az aktuális élvonal: Future, Young Thug, a Migos, Schoolboy Q, Travis Scott, Big Sean, Nicki Minaj. Meg olyan gigasztarok, mint Pharrell, Katy Perry, Frank Ocean, John Legend, Ariana Grande. Nincs itt semmi a véletlenre bízva, kérem. Harris határozott irányváltása a három évvel ezelőtti big room / edm *Motion*hoz képest egyrészt elég beszédes az előbbi műfaj jövőjével kapcsolatban (nyugi, minden körforgásban van, mindennek lejár egyszer az ideje), másrészt tovább egyértelműsíti, amit eddig is tudtunk. Most a hiphop a popzene. Hogy ez mennyire elfogadható? Hogy Calvin Harris mennyire beágyazott ebben a közegben? A tízes években ez nem számít. Calvin Harris teljesítménye a legtöbb mainstream popsztárhoz képest elfogadható – és ez is a tízes évek sajátossága, relativizálunk, mert azért ha az innovatívabb korszakokhoz fordulnánk viszonyítási alapról, akkor itt elég sok minden aligha lenne akceptálható.

✶